

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Václava Novotného a JUDr. Lenky Matyášové v právní věci žalobce: **R. B.** zast. Michalem Benčokem, advokátem se sídlem v Praze, Václavské nám. 17, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, Nad Štolou 3, Praha 7, o udělení azylu, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočky v Pardubicích, ze dne 17. 5. 2004, č. j. 52 Az 83/2003 – 58,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Rozsudkem ze dne 17. 5. 2004, č. j. 52 Az 83/2003 - 58, zamítl Krajský soud v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, žalobu žalobce – stěžovatele proti rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 29. 8. 2002, č. j. OAM-3938/VL-16-08-2002. Tímto rozhodnutím žalovaného nebyl stěžovateli udělen azyl dle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) a zároveň bylo rozhodnuto, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona.

Proti výše uvedenému rozsudku krajského soudu podal stěžovatel včas kasační stížnost.

V kasační stížnosti uplatňuje stěžovatel kasační důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Stěžovatel namítá, že v průběhu řízení nebyl zjištěn úplně a správně přesný stav věci, důkazy, které si soud opatřil, byly neúplné a zakládaly se fakticky jen na dokladech obsažených ve správním spisu. Situaci na území Moldavské republiky nelze rozhodně brát jako stabilizovanou a z tohoto důvodu nemohl soud posoudit správně skutkové a právní otázky. Rovněž žalovaný dle názoru stěžovatele nezjistil přesně a úplně skutkový stav věci, důkazy, které si opatřil nebyly úplné, a nedostatečně objasnil důvody, které ho vedly k vydání rozhodnutí. Proto má stěžovatel za to, že napadená rozhodnutí vycházela z nesprávného právního výkladu ustanovení § 12 zákona o azylu. Soud nedostatečně přihlédl zejména k soustavnému porušování lidských práv osob ruské národnosti v Moldavské republice formou organizovaného vydírání skupinami kriminálních živlů. Současná dlouhotrvající praxe je taková, že stěžovatel nemůže bez přímého ohrožení života vykonávat živnost nebo pracovat na území Moldavské republiky. Soud se dostatečně nezabýval zejména praxí státních orgánů při potírání šikany v ozbrojených silách, kterou namítal a která byla důvodem rozhodnutí opustit vlast. Stěžovatel se domnívá, že splňuje předpoklady pro udělení azylu dle § 12 písm. b) zákona o azylu, jelikož má neustále odůvodněné obavy o svůj život. Stěžovatel uvádí, že se nemůže do Moldavska vrátit, jelikož by mu hrozilo vězení. Celkově spatřuje stěžovatel nesprávnost postupu krajského soudu v nesprávnosti posuzování situace v oblasti lidských práv osob ruské národnosti na území Moldavy a v důsledku těchto protiprávních postupů došlo podle názoru stěžovatele k nesprávným rozhodnutím, kterými byla porušena jeho práva. S ohledem na skutečnost, že jak správní řízení tak řízení před soudem trpí výše uvedenými vadami navrhuje stěžovatel zrušit napadený rozsudek a věc vrátit krajskému soudu k dalšímu řízení. Zároveň žádá o přiznání odkladního účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve svém vyjádření ze dne 16. 8. 2004 popírá oprávněnost podané kasační stížnosti, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí, tak i rozsudek soudu, byly vydány v souladu se zákonem, odkazuje na správní spis ve věci. Dle názoru žalovaného stěžovatel v kasační stížnosti pouze obecně poukazuje na porušení ustanovení správního řádu a líčí svůj pohled na dění v Moldavsku a stejně jako v předcházejícím řízení ani v kasační stížnosti neuvádí, že by on sám měl ve své vlasti jakékoliv potíže pro některý z důvodů předpokládaných v § 12 zákona o azylu. Žalovaný navrhuje kasační stížnost zamítnout a odkladný účinek nepřiznat.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek přezkoumal v souladu s ustanovením § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti. Po přezkoumání věci dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud nejprve vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně a kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí

o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Z předloženého správního spisu vyplynulo, že stěžovatel podal dne 18. 8. 2002 žádost o udělení azylu, ve které uvedl, že studoval pedagogický institut, který nemohl dokončit, jelikož je ruské národnosti. Rovněž se snažil vyhnout základní vojenské službě. V Moldavsku nechce žít, protože tam nevidí žádnou budoucnost. O azyl se rozhodl požádat poté, co obdržel správní vyhoštění. Pohovor dne 27. 8. 2002 byl veden za přítomnosti tlumočníka z ruského jazyka. Stěžovatel do protokolu uvedl, že v roce 1995 ukončil střední školu a dále se učil jako svářeč. Půl roku pracoval a pak se rozhodl studovat na pedagogickém institutu v Kišiněvě. Po dvou letech musel z finančních důvodů ukončit studium, jelikož neměl na úplatky profesorům. Potvrdil, že úplatky byly vyžadovány od všech studentů, ale on jako rusky hovořící, musel platit víc. Poté se snažil bezúspěšně najít zaměstnání. Během studia byl povolán do armády, což se snažil oddálit tím, že uplácel pracovníky vojenské správy. Měl obavy, že jako rusky hovořící občan by měl v moldavské armádě problémy s utiskováním, šikanou, obával se zabití. O náhradní vojenskou službu nemohl požádat, neboť byl bez zaměstnání a nemohl platit 25 % z platu za náhradní službu. Do ČR přicestoval dne 13. 1. 2002 na 10–denní vízum, po skončení jeho platnosti pobýval na území ČR nelegálně. Dne 11. 8. 2002 byl zadržen policií a bylo mu uděleno správní vyhoštění na dobu tří let. Vstupem do azylového řízení se snaží vyřešit špatnou ekonomickou situaci v zemi, obává se nástupu na vojenskou službu, chce legalizovat pobyt na území ČR.

Žalovaný na základě provedeného správního řízení vydal dne 29. 8. 2002 rozhodnutí, kterým stěžovateli neudělil azyl z důvodu nesplnění podmínek uvedených v § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. V odůvodnění svého rozhodnutí konstatoval, že důvodem odchodu stěžovatele byla špatná ekonomická situace ve vlasti, obava z nástupu do základní vojenské služby, legalizace pobytu a snaha vyhnout se správnímu vyhoštění. V průběhu správního řízení stěžovatel neuvedl žádnou konkrétní skutečnost, kterou by prokázal, že byl pronásledován ve své vlasti z důvodu právně relevantních pro udělení azylu ve smyslu ustanovení § 12 zákona o azylu. Podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 13 odst. 1, 2 a ustanovení § 14 žalovaný taktéž neshledal. Současně vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje ve smyslu § 91 zákona o azylu překážka vycestování.

Proti předmětnému rozhodnutí podal stěžovatel žalobu. V této žalovanému vytkl celou řadu procesních pochybení. Dle jeho názoru splňuje podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12 zákona o azylu a taktéž se na něj vztahují překážky vycestování ve smyslu ustanovení § 91 citovaného zákona. Krajský soud žalobu zamítl kasační stížností napadeným rozsudkem. Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný vydal napadené rozhodnutí v souladu se zákonem, aniž by shledal vady vytýkané stěžovatelem. Soud konstatoval, že stěžovatel nesplňuje podmínky pro udělení azylu.

Výše uvedený rozsudek krajského soudu napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností.

V kasační stížnosti stěžovatel výslovně uplatňuje stižní důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., kdy namítá nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, neúplné dokazování a nedostatečné odůvodnění rozhodnutí ze strany žalovaného.

Stěžovatel, ačkoliv tak nečiní konkrétním odkazem, dále uplatňuje, jak je patrno z obsahu kasační stížnosti, taktéž důvod obsažený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., pokud namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky ohledně splnění podmínek pro udělení azylu krajským soudem a dále kasační důvod uvedený v ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., kdy taktéž soudu vytýká, že nedostatečně zjistil skutkový stav věci, neboť vycházel jen z důkazů obsažených ve spise.

Dle ust. § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené
a) nezákonnosti spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení,
b) vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost,
c) nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Nejvyšší správní soud neshledal oprávněným stěžovatelem uplatněný důvod kasační stížnosti dle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní závěr, popř. je sice aplikován správný právní předpis, ale je nesprávně vyložen. Právní otázkou, kterou se krajský soud v předcházejícím řízení zabýval, je otázka, zda důvody uváděné stěžovatelem jsou důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu.

Podle § 12 zákona o azylu se azyl udělí cizinci, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec je buď pronásledován za uplatňování politických práv a svobod a nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Pronásledováním ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu je třeba rozumět ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pociťuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu,

a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Z předloženého spisového materiálu je zřejmé, že stěžovatel v průběhu správního řízení neuvedl žádné skutečnosti, které by byly podřaditelné pod důvody pro udělení azylu podle ust. § 12 zákona o azylu. Důvodem pro podání žádosti o azyl byly, jak sám stěžovatel uvedl, jednak špatná ekonomická situace ve vlasti, jednak obava z nástupu do základní vojenské služby a taktéž legalizace pobytu a snaha vyhnout se správnímu vyhoštění. Žalovaný se v odůvodnění svého rozhodnutí zabýval všemi stěžovatelem tvrzenými důvody. Špatnou ekonomickou situaci a obavy stěžovatele před šikanou v moldavské armádě vyhodnotil žalovaný v souvislosti se stěžovatelem tvrzenými zápornými postoji moldavsky hovořící komunity k rusky hovořící komunitě. Co se týká vzájemného vztahu obou zmíněných komunit, odkazuje Nejvyšší správní soud na odůvodnění rozhodnutí žalovaného, který se touto otázkou zabýval podrobně a vyčerpávajícím způsobem.

Veškeré skutečnosti uvedené ve výpovědích stěžovatele porovnal žalovaný s podklady (Zpráva MZV USA o dodržování lidských práv v Moldavsku za rok 2001, Informace MZV ČR), které si pro rozhodnutí opatřil, a s nimiž stěžovatele řádně seznámil a došel k závěru, že stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu dle ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu. S těmito závěry se Nejvyšší správní soud ztotožňuje.

V kasační stížnosti stěžovatel dále poukazuje na nedostatečně zjištěný skutkový stav věci, neúplné dokazování a nedostatečné odůvodnění rozhodnutí jak ze strany krajského soudu tak žalovaného. Nejvyšší správní soud má za to, že žalovaný provedl ve věci řádné dokazování, když pro rozhodnutí si opatřil dostatek podkladů (vycházel zejména z tvrzení stěžovatele uváděných v žádosti o udělení azylu a v pohovoru k důvodům žádosti, z informací o situaci v Moldavské republice MZV USA), na jejichž základě zjistil přesně a úplně skutkový stav věci, který rozebral v kontextu platné právní úpravy a dospěl k závěrům uvedeným v rozhodnutí. V odůvodnění svého rozhodnutí podrobně popsal průběh řízení o udělení azylu, právní a skutková zjištění ve věci, hodnocení důkazů a konečná stanoviska. Rovněž krajský soud vycházel z dostatečných pokladů potřebných pro rozhodnutí, ve věci provedl řádné dokazování a dospěl ke stejným právním závěrům jako žalovaný. Krajský soud byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku, které stěžovatel uvedl, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v souladu s citovaným ustanovením a vypořádal se se všemi stěžovatelem uvedenými námitkami, na obecně formulované procesní žalobní námitky soud zareagoval, a v obecné rovině se s nimi také vypořádal. Nejvyšší správní soud nepovažuje za opodstatněnou taktéž námitku stěžovatele, že se soud dostatečně nezabýval zejména praxí státních orgánů při potírání šikany v ozbrojených silách. Krajský soud se v odůvodnění rozsudku ztotožnil s právním hodnocením žalovaného a uvedl, že pouhá obava z šikany a z ohrožení života z důvodu ruské národnosti nemůže být považována za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, když taktéž ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí žalovaného, nevyplývá, že by byly obavy stěžovatele oprávněné. Těmto závěrům krajského soudu se nedá ničeho vytknout.

Soud svým povinnostem zakotveným v ustanovení § 72 odst. 2 s. ř. s. dostál. Své závěry soud taktéž patřičně odůvodnil. Rozsudek krajského soudu není nepřezkoumatelný

nebo nesrozumitelný, odůvodnění rozsudku poskytuje dostatečnou skutkovou a právní oporu jeho výroku.

K námitce stěžovatele vytýkající soudu, že nepřihlédl k soustavnému porušování lidských práv osob ruské národnosti v Moldavské republice formou organizovaného vydírání skupinami kriminálních živlů, je nucen Nejvyšší správní soud konstatovat, že tvrzené porušování práv osob ruské národnosti, pokud by bylo žalovaným zjištěno, (v daném případě však z podkladů rozhodnutí nevyplynulo) samo o sobě není důvodem pro udělení azylu. Právně významnou pro zjištění naplnění zákonných podmínek pro udělení azylu se jeví vždy konkrétní situace stěžovatele, nikoli stěžovatelem tvrzená nestabilizovaná situace na území Moldavské republiky.

Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že důvody uvedené v kasační stížnosti stěžovatelem podřazené pod ust. § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s., nebyly prokázány, a proto podanou kasační stížnost podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodnou zamítl.

Protože stěžovatel neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s.). Žalovanému Ministerstvu vnitra, které bylo v řízení úspěšné, náklady řízení nevznikly, respektive je neúčtoval, a proto rozhodl soud o nákladech řízení, jak výše uvedeno.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. května 2005

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu